

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Nyerges és Nyerges Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nyerges József ügyvéd) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, a dr. Szemerszki János ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű és II.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen végrendelet érvényességének megállapítása iránt indított perében a Heves Megyei Bíróság 2010 május 4. napján meghozott 13.P.20.393/2009/9. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja, és megállapítja, hogy özvegy II.rendű alperes nevére született **U.A.** örökhatározó írásbeli magánvégrendeletének második, 2001. december 7-i keltezésű lapja önálló végrendelet, mely szerint általános örököse a felperes.

A felperes illeték és perköltség fizetési kötelezettségét mellőzi, és az alpereseket kötelezi, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 250.000 (Kétszázötvenezer) forint elsőfokú perköltséget. Kötelesek továbbá az alperesek egyetemlegesen megfizetni az államnak - az adóhatóság külön felhívására - további 312.220 (Háromszáztizenkétezer-kétszázhusz) forint kereseti illetéket.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet az alperesek viszontkeresete vonatkozásában hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az ítéltábla az alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 125.000 (Százhuszonötezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az adóhatóság külön felhívására - 312.220 (Háromszáztizenkétezer-kétszázhusz) forint fellebbezési illetéket.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperesek féltestvérek. Apai nagyanyjuk, II.rendű alperes nevené (továbbiakban: örökhagyó) írásbeli magánvégrendeletet alkotott, amit két külön lapra saját kezűleg írt. Az első, 2001. október 7-i keltezésű lapon úgy rendelkezett: a **b.-i F.S.** utca 17. szám alatt 209-es tulajdoni lapon 101-es hrsz. alatt az összes ingatlanomat és ingóságaimat unokámra felperes neve **H.** út 1. szám alatti lakosra hagyom. E rendelkezést követően az örökhagyó végintézkedésének előzményeit és indokait írta le az első és második lapokon. A második, 2001. december 7-i keltezésű lapon lévő utolsó mondata szerint „ezért végrendelezem úgy, hogy minden ingatlanom és ingóságaim 1 unokámé vagyis felperes neveé legyen”.

Az örökhagyó 2009. május 21. napján elhunyt. Hagyatékát, több **b.-i**, valamint **t-i** és **v-i** ingatlanok, illetve ingatlanilletőségek képezték. A hagyatéki eljárásban a felperes az örökhagyó végrendelete alapján a teljes hagyatékra igényt tartott. A közjegyző megállapította, hogy az örökhagyó írásbeli magánvégrendelete alaki hibás, mert annak két különálló lapja közül csak a második lett sorszámozással ellátva és csak a második lapon van örökhagyói aláírás. Az alperesek az örökhagyó végrendeletét nem ismerték el érvényesnek és a törvényes öröklés rendje szerint kérték a hagyaték átadását. A közjegyző végzésével az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal, törvényes öröklés jogcímén egymás közt egyenlő arányban az örökhagyó előtt elhunyt gyermeke jogán unokáinak, a peres feleknek adta át.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az örökhagyó **B.-en** 2001. december 7. napján kelt, saját kezűleg írt, két lapból álló végrendeletének második lapja önálló végrendeletnek minősül, és ezért az egész hagyaték végrendeleti örököse. Kérte továbbá annak megállapítását is, hogy a tételesen, sorozatszámokkal megjelölt 4 db kincstári takarékjegy tulajdonjogát megszerezte. Az első kérelmével kapcsolatban hivatkozott BDT 2000. évi 188. számú állásfoglalásra, mely szerint, ha a több különálló lapból álló végrendelet érvénytelen, egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek minősülhetnek, ha ezeken a lapokon történt végintézkedés jellegénél fogva önállóan is megtehető, a többi lapon tett végintézkedéssel tartalmilag nem áll megbonthatatlan összefüggésben, s emellett megfelel a törvény által előírt alakszerűségeknek is. A felperes álláspontja szerint az alaki hiányosság ellenére az örökhagyó végrendeletének második lapja önálló végrendeletnek tekinthető, és megfelel a saját kézzel írt végrendelet alaki érvényességi kellékeinek. Második kérelme ténybeli alapjaként hivatkozott arra, hogy az örökhagyó még életében átadott 21 db kincstári takarékjegyet testvérenek azzal, hogy azt adja át az I. rendű alperesnek, aki azt egymás közt egyenlő arányban, személyenként 700.000 forint értékben ossza el az unokák között. Nevezett azonban a felperesnek csak 4 db, összesen 400.000 forint értékű kincstárjegyet adott át, amelyeket azonban tulajdonjoga igazolása nélkül beváltani nem tud.

Az alperesek a keresetek elutasítását kérték. Érvelésük szerint az örökhagyó két különálló lapból álló végrendelete nem felel meg a Ptk. 629. § (2) bekezdésében írt formai követelménynek, ezért érvénytelen. Tény, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a több különálló lapból álló végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli végrendeletnek is minősülhetnek, abban az esetben, ha ezeken a lapokon történt végintézkedés jellegénél fogva önállóan is megtehető, és nincs tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben a többi lapon tett végintézkedéssel, emellett mindenben megfelel a Ptk-ban meghatározott alaki követelményeknek is. Az örökhagyó végrendeletének első lapján 2001. október 7-i, míg a második lapon 2001. december 7-i dátum szerepel. Ezen eltérésből arra lehet következtetni, hogy mindkét különálló lapnak volt egy további lapja is, amelyek azonban csatolásra nem kerültek, és azok tartalma ismeretlen. Erre figyelemmel álláspontjuk szerint a keresethez mellékelt végrendelet két különböző, más időpontban készített okirat egyes részeiből került összeállításra, ezáltal annak második lapja előzményének ismerete nélkül önálló írásbeli magánvégrendeletnek akkor sem minősülhet, ha az az örökhagyótól származik és a törvényi alaki érvényességi feltételeknek megfelel. A második kérelemmel kapcsolatban visszautaltak az I. rendű alperes hagyatéki eljárásban írásban előterjesztett nyilatkozatának tartalmára. Arra az esetre, ha a bíróság helyt ad a felperes keresetének, viszontkeresettel kérték a felperest kötelezni az alperesek részére személyenként 374.074 forint és annak 2009. május 21. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kötelesrész jogcímén.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperes ajándékozás jogcímén megszerezte a rendelkező részben tételesen megjelölt sorozatszámú, 4 db, egyenként 100.000 forint névértékű kincstári takarékjegyeket, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alpereseknek 100.000 forint perköltséget. A le nem rótt kereseti illeték viseléséről akként rendelkezett, hogy abból a felperes 312.220 forintot, az alperesek pedig egyetemlegesen 2.400 forintot kötelesek az államnak megfizetni.

Az ítélet indokolása szerint a kereset csak kis részben alapos. Az alperesek a kincstári takarékjegyek vonatkozásában elismerték a felperes által állított tényeket, ezért a bíróság a felperes kérelmével egyezően állapította meg a 4 db kincstári takarékjegy vonatkozásában, hogy azok a felperest illetik meg.

A felperesnek az örökhagyó végrendelet érvényességére alapított kérelme alaptalan. Az örökhagyó két különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelete nem felel meg a Ptk. 629. § (2) bekezdésében írt alaki érvényességi feltételeknek. Erre figyelemmel a felperes első kérelme alapján a bíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a végrendelet második lapja tekinthető-e önálló végrendeletnek. Ehhez azonban nem csak azt kellett vizsgálnia, hogy a második lap megfelel-e az írásbeli magánvégrendelet alaki kellékeinek, hanem azt is, hogy annak tartalma milyen kapcsolatban áll az első lappal. Ezzel összefüggésben utalt a Legfelsőbb Bíróság PJD.IV.257. számú határozatában kifejtettekre. Álláspontja szerint a végrendelet második oldalán lévő azon mondat, miszerint: „ezért rendelkezem úgy, hogy minden ingatlanom és ingóságaim 1 unokámé, azaz

felperes neveé legyen”, önálló végintézkedés, azonban az első oldal rendelkezése tartalmazza konkrétan azt, hogy ez mire vonatkozik, ahol a **b.-i F.S.** utca 17. számú, a 209. tulajdoni lapon 101 hrsz. alatti, összes ingatlant és ingóságait jelölte meg. Ezért az első és második lapon tett végintézkedés olyan megbonthatatlan tartalmi összefüggésben áll egymással, ami nem választható külön. Mivel az első lapon tett nyilatkozat az alaki hiányosságok miatt érvénytelen, ezáltal az azzal szorosan összefüggő második lapon tett nyilatkozat önálló végintézkedésnek nem tekinthető, mert a két lap megbonthatatlan összefüggésben áll egymással. Mindezek alapján a bíróság a felperes első kereseti kérelmét elutasította.

Az alperesek a kincstári takarékjegyekre vonatkozóan az első tárgyaláson elismerték a felperes követelését, ezért eljárási illetékként egyetemlegesen azok 400.000 forint értéke alapján számított 6 %-os kereseti illeték 10 %-át, azaz 2.400 forintot kötelesek az államnak megfizetni. Az ezt meghaladó, le nem rótt kereseti illetéket pervesztessége folytán a felperes köteles megtéríteni. A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles továbbá az alperesek részére a képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíj, mint perköltség megfizetésére, amelynek összegét a bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján 100.000 forint összegben állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte, hogy az ítélőtábla azt megváltoztatva keresetének teljes egészében adjon helyt, és kötelezze az alpereseket mindkét fokon felmerült perköltség megfizetésére is. Fellebbezése indokolásában utalt a Ptk. 629. § (1) bekezdésében és annak a) pontjában foglaltakra, valamint a BDT 2000. évi 188. számú állásfoglalásra. Álláspontja szerint a perbeli végrendelet két lapja tartalmilag nem áll megbonthatatlan összefüggésben, az első lapon ugyanis az örökhagyó csupán indokolta végrendelkezését, ami azonban nem alaki kelléke a végrendeletnek. A második lapon tett azon rendelkezés, miszerint ingatlana és ingóságai a felperesé legyenek, önálló, és alakilag érvényes végrendeletnek minősül. Ezzel szemben tévesen hivatkozott az elsőfokú bíróság indokolásában arra, miszerint a végrendelet két lapja olyan megbonthatatlan tartalmi összefüggésben áll egymással, ami külön nem választható. A kifejtettek szerint a végrendeleti intézkedéshez a „történeti tényállás” nem alaki kellék, valamint az első- és második lapon leírtak teljes összhangban állnak egymással. Alaptalan továbbá az elsőfokú bíróság következtetése a két eltérő dátum alapján, hogy mindkét különálló lapnak valamikor volt egy másik lapja is, ami azonban nem került csatolásra, ezáltal a hagyatéki eljárásban csatolt végrendelet két különböző végrendelet egy-egy lapjából, mint részekből került összeállításra. Az örökhagyó csatolt végrendeletének első oldalán lévő mondatnak ugyanis a második oldalon van a folytatása a családban történt eseményekről, ami egyértelműen kizárja, hogy a két lap, két különböző végrendelet összekapcsolásából keletkezett.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint

az elsőfokú bíróság helyesen és teljes körűen állapította meg a tényállást és abból helytálló jogi következtetést vont le, ezért a felperes fellebbezése alaptalan.

A fellebbezés alapos.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel elsődlegesen kiemeli az ítélet tábla, hogy a felperes tévesen kifogásolta az elsőfokú ítélet negyedik oldal, második bekezdésében foglaltakat, mint az elsőfokú bíróság megállapítását. Az ítélet hivatkozott része nem az elsőfokú bíróság megállapítása, hanem az alperesek védekezésésként előterjesztett előadásának ismertetése. Indokolásának tartalmából kitűnően az elsőfokú bíróság a felperes keresete alapjául szolgáló végrendelet két lapját egymással összefüggőnek minősítette, és azokat egy végrendeletként ítélte meg.

Tévesen ítélte meg az elsőfokú bíróság, hogy a végrendelet első- és második lapjai olyan megbonthatatlan tartalmi összefüggésben állnak egymással, amelyek külön nem választhatók, ezáltal a második lap önálló végrendeletnek nem minősíthető. A Ptk. 629. § (2) bekezdés rendelkezésével kapcsolatban kialakult ítélkezési gyakorlat szerint a több, különálló lapból álló végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek is minősülhetnek, ha ezeken a lapokon tett végintézkedés jellegénél fogva önállóan is megtehető, a többi lapon tett végintézkedéssel nincs tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben, és mindenben megfelel a törvényben szabályozott alaki érvényességi követelményeknek. Az elsőfokú bíróság téves megítélésének oka, hogy nem vizsgálta, miszerint a második lapon tett örökhagyói rendelkezés önállóan is megtehető-e, továbbá a végrendelet mely részei tekinthetők öröklési jogi szempontból végintézkedésnek.

A perbeli végrendelet tartalma alapján megállapítható, hogy az örökhagyó az első lap, első mondatában rendelkezett arról, hogy minden ingó és ingatlan vagyonát a felperesre hagyja. Ezt követően azt részletezte, hogy rendelkezését mely tényekre és körülményekre alapította. Ezután a végrendelet második oldal utolsó mondatában kifejezésre juttatta, hogy az előzőekben kifejtettek alapján rendelkezik úgy, hogy minden vagyona a felperesé legyen. A Ptk. 623. § (1) bekezdésének tartalmából kitűnően öröklési jogi szempontból a végintézkedés az örökhagyó halála esetére szóló rendelkezése vagyonáról. E követelménynek megfelelt a végrendelet első lapjának első mondata, valamint a második oldal utolsó mondata is, amelyekben tartalmuk alapján az örökhagyó a felperest általános örökösévé nevezte, ami önállóan is megtehető végintézkedés. Az örökhagyó a végrendelet második lapján megismételte a felperes általános örökössé nevezését, ezáltal a második lap a végrendelet tartalmi követelményének megfelel.

Kiemeli az ítélet tábla, hogy az egyes lapok önálló végrendeletként való megítélése során a lapok egységét nem az általános értelemben vett tartalom, hanem az egyes lapokon rögzített, az öröklési jogi szempontból végintézkedésnek minősülő rendelkezések alapján kell megítélni. A Ptk. a végintézkedés tartalmát nem korlátozza, ebből következően az örökhagyó végintézkedésében szabadon kifejezheti rendelkezésének indokát, az annak alapját képező tényeket is. Általános, köznap

értelemben a végintézkedés az örökhagyó halála esetére szóló nyilatkozatának egésze. Ehhez képest jogi értelemben a végintézkedés szűkebb körű, mert az öröklési jog szabályai szerint végintézkedésnek csak az örökhagyó vagyonáról való, illetve az utána öröklésre jogosult személyek öröklésére vonatkozó rendelkezései minősülnek. A perbeli végrendelet első és második lapján az örökhagyó azonos tartalmú, a felperes általános örökössé nevezését tartalmazó egyező rendelkezéseket tett, amelyek ezáltal nincsenek egymással tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben, mert önmagukban bármelyik lapon tett rendelkezés önálló végintézkedésnek minősül.

Az elsőfokú bíróság indokolásából kitűnően az egyes lapok megbonthatatlan egységét nem az egyes lapokon tett konkrét végintézkedésekre, hanem a végrendelet általános tartalma alapján állapította meg, ami az előzőekben kifejtettek alapján megalapozatlan. Ezzel összefüggésben helytállóan utalt a felperes fellebbezésében arra, hogy a két lap tartalma között csak a végintézkedés indokolása tekintetében van összefüggés, ami azonban nem kötelező tartalmi eleme a végrendeletnek, ezáltal azok összefüggése sem vehető figyelembe.

Ítéletének rendelkező részéből kitűnően az elsőfokú bíróság ítéletével kizárólag a felperes keresete tárgyában hozott érdemi döntést, ami lényeges eljárási szabálysértés (Pp. 213. § (1) bekezdése), mert az ítéletbe foglalt döntés nem terjed ki az alperesek által az elsőfokú eljárásban előterjesztett viszontkeresetre. Az alperesek az elsőfokú eljárás során előterjesztett viszontkeresetükben arra az esetre kérték a felperest személyenként 374.074 forint kötelesrész és annak kamata megfizetésére kötelezni, ha a végrendelet érvényes. Az elsőfokú bíróság ítéletében a viszontkereset elbírálásának mellőzését nem indokolta, ezért csupán vélelmezhető, hogy annak tárgyában azért nem hozott érdemi döntést, mert az alperesek a viszontkeresetet a végrendelet érvényességének esetére terjesztették elő. A Pp. 147. § (1) bekezdése szerinti viszontkereset a keresettel egyenrangú, a bíróság döntésére irányuló kérelem, amire a Pp. 213. § (1) bekezdése szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie. Erre figyelemmel a Pp. szabályai szerint eshetőlegesen kereset és viszontkereset sem terjeszthető elő, ily módon való érvényesítésre csak keresethalmaz esetén van lehetőség. Ez a perbeli esetben nem áll fenn, mert az alperesek viszontkeresetként egy kérelmet terjesztettek elő. Mindezekre figyelemmel a viszontkereset tárgyában való érdemi döntés nem mellőzhető.

A kifejtettek alapján az ítéltábla a kereset tárgyában hozott érdemi döntés fellebbezett részét bírálta felül, ezért a Pp. 213. § (2) bekezdése szerint részítélettel határozott. Az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, és megállapította, hogy az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletének második, 2001. december 7-i keltezésű lapja önálló végrendelet, mely szerint általános örököse a felperes. Miután az adott kereseti kérelem tárgyában a felperes pernyertes lett, az ítéltábla perköltség és illetékfizetési kötelezettségét mellőzte, és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alpereseket kötelezte a felperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére, ami a

felperes képviseletével felmerült, mérlegeléssel megállapított, áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj. A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelesek továbbá az alperesek egyetemlegesen megfizetni az államnak e kérelem értékével arányos le nem rótt kereseti illetéket.

Egyebekben - az alperesek viszontkeresete vonatkozásában - a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Mivel a hatályon kívül helyezéssel összefüggésben a feleknek költsége nem merült fel, annak megállapítását az ítéletábra mellőzte. A részítélettel érintett kérelem tekintetében az alperesek a másodfokú eljárásban is peresztesek lettek, ezért az ítéletábra a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket a felperesnek járó másodfokú perköltség megfizetésére, ami a képviseletével felmerült, mérlegeléssel megállapított, áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelesek továbbá az alperesek megfizetni az államnak a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az újabb eljárásban az elsőfokú bíróságnak az alperesek viszontkeresetét érdemben kell elbírálnia.

Budapest, 2010. október 14.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.

bíró

A kiadmány hitelül: